

Mødet den 13. Decbr. 1906.

Til Efterretning forelaa følgende Sager:

1. Udskrift af Forhandlingsprotokollen for Besigtigelses- og Ekspropriationskommissionen vedrørende Arealerhvervelserne for Statsbanerne i **Mølleengen**, saalydende:

»Aar 1906, den 16de November. Formiddag Kl. 10, samledes Kommissionen paa Hammelbanens Station i Aarhus for at foretage Ekspropriation af det Areal, der i Henhold til Tillægsbevillingsloven for 1905—06 vil være at erhverve for Statsbanerne i Mølleengen ved Aarhus.

Tilstede vare Oberst Nøkkentved, der i Geheimeetatsraad Nørgaards Sygdomsforfald var konstitueret som kongelig Kommissarius, det af Ministeriet udnævnte Medlem, Godsforvalter Berthelsen, og Etatsraad Hammerich, der under Ministeriets forventede Approbation blev konstitueret som Medlem i Stedet for Oberst Nøkkentved, samt de af Aarhus Amdsraad valgte Medlemmer, Godsejer Pontoppidan og Gaardejer N. Møller.

Endvidere var mødt den ledende Landinspektør Cand. polyt. Bentzon, for Statsbanerne Banebestyrer Schlichtkrull og Baneingeniør Gøtzsche, for Hammelbanen Fabrikant, Justitsraad Jensen og for Aarhus Byraad Bank-

direktør Nørgaard og Købmand Mikael Johansen.

De for Aarhus Kommune Delegerede, Borgmester Drechsel og Forretningsfører Jakob Jensen tiltraadte Kommissionen.

Protokollen førtes af Kommissionens Sekretær, Fuldmægtig Lerche.

Kommissarius oplyste, at Ministeriet har approberet den foreliggende Plan endeligt med de af Kommissionen foreslaaede Ændringer, hvorefter Expropriationen af Matr.-Nr. 2126 f. af Aarhus Købstads Grunde frafaldes, medens hele Matr.-Nr. 803 ibd. eksproprieres.

Løbe-Nr. 1. Matr. Nr. 803 af Aarhus Købstads Grunde. Ejer, Aarhus Kommune.

De for Kommunen Befuldmægtigede begærede Erstatningen fastsat ved Taksation.

Det vedtoges udfor Hammelbanens Stat. 1211—12 at udvide Nedkørselsrampen til den ved Besigtigelsesforretningen bestemte 20 Alens Vej til 20 Alens Bredde, idet Hammelbanen afgiver det dertil fornødne Areal, hvorfor Erstatningen fastsættes ved Taksation.

Hermed sluttede Forretningen, efterat Protokollen var underskrevet.«

2. (J. Nr. 204—1905). Skrivelse af 10. ds. fra Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet om, at Lærer Søren Hjerrild Petersen er beskikket som **Overlærer** ved Søndre Drengeskole.
3. (J. Nr. 134 1906). Skrivelse af 4. ds. fra Justitsministeriet saalydende:

»Efter at Justitsministeriet i Anledning af den med Byraadets Skrivelse af 20. Juli d. A. hertil fremsendte Sag om eventuel Godkendelse af et af Raadet vedtaget Forslag til Ændring af de i Købstadens Sundhedsvedtægt (§§ 43—53)

indeholdte Bestemmelser om Bagerier, Brødudsalg m. m. havde begært Indenrigsministeriets Ytringer over Sagen, har man fra samme modtaget Meddelelse om, at Arbejdsraadet, med hvilket nævnte Ministerium har brevvekslet, har indberettet, at samme har optaget denne Sag til Behandling i Forbindelse med den Raadet paa hvilende Udarbejdelse af et almindeligt Regulativ for Brød- og Kagebagerier i Henhold til § 9 i Lov Nr. 171 af 6. April d. A. om Arbejde i Brød- og Kagebagerier samt Konditorier. Indenrigsministeriet har herefter henstillet, at Spørgsmaalet om Godkendelse af de foreslaaede Ændringer i Aarhus Købstads Sundhedsvedtægt foreløbig stilles i Bero efter Udarbejdelsen af ovennævnte Regulativ.

Hvilket herved meddeles til Efterretning og videre Bekendtgørelse med Tilføjende, at Sagen herefter indtil videre er stillet i Bero.«

4. (J. Nr. 2⁷²—1906). Skrivelse fra Aarhus Stiftamt af 1. ds., hvorefter Justitsministeriet i Anledning af det i Mødet den 1. November d. Aar foreliggende Andragende om **Dispensation fra § 24 i Bygningsloven** har meddelt, at det maa have sit Forblivende ved det af Ministeriet for Dispensationen stillede Vilkaar.
5. (J. Nr. 12¹⁴—1906). Skrivelse fra samme af 11. ds. med Underretning om, at det ikke finder Føje til at foretage videre i Anledning af den fra Drejer Daniel Peter Schmidts Enke fremsendte Besværing over Utilstrækkeligheden af den hende tilstaaede **Alderdomsunderstøttelse***).
6. Meddelelse om Overligningskommissionens **Forandringer i Tillægsligningen** i Juli og September d. A.

---

*) Se B. pag. 189.

7. (J. Nr. 382—1906). Det fra Indenrigsministeriet modtagne Cirkulære af 22. Juni d. A. angaaende Fastsættelse af **Brændevinsafgiften** for 1907—09 henvistes til Beværterudvalget til Erklæring.
8. Der nedsattes et Udvalg bestaaende af Mikael Johansen, Lottrup og Simonsen til at fremkomme med Forslag til Valg af 13 **Ligningsmænd** i Stedet for de efter Tur afgaaende.
9. (J. Nr. 277—1906). Fra Udvalget for Fattigvæsenet, til hvilket det i Mødet den 4. Oktober d. A. foreliggende Andragende fra de privat praktiserende **Jordemødre**, om at Fattigvæsenet ogsaa vil benytte dem ved Tilstaaelsen af fri Jordemoderhjælp, var henvist, forelaa saalydende Erklæring:

»Hoslagte med Byraadets Paategning af 10. Oktober d. A. Udvalget tilstillede Andragende fra de praktiserende Jordemødre om, at Fattigvæsenet ogsaa vil benytte dem ved Tilstaaelse af fri Jordemoderhjælp, vil Udvalget tilbagesende, idet man har ment det rettest, at Byraadet træffer Afgørelse i det rejste Spørgsmaal.

Man vedlægger en Afskrift af en Skrivelse fra Udvalget til Byraadet af 28. Oktober 1902, hvorefter vil ses, hvorledes Forholdene have udviklet sig. De private Jordemødre have saaledes i sin Tid haft Adgang til at betjene Fattigvæsenets Patienter, men opsigde senere den Ordning.

I 1902 var Spørgsmaalet atter for, idet der forelaa Andragende henholdsvis fra de private Jordemødre og fra Distriktsjordemødrene, og vedtog Byraadet da, at der af Udvalget fortrinsvis vilde være at henvise til Distriktsjordemødrene. Af disse er der 3, blandt hvilke den Trængende kan vælge. Denne Ordning maa Udvalget holde for har virket tilfredsstillende.

Tages de private Jordemødres Andragende til Følge, maa Byraadet være klar over, at Følgerne ville blive:

a t Kommunens Udgift til Jordemoderhjælp i væsentlig Grad vil stige ikke alene af den Grund, at der maaske nok nu er enkelte, der afholde sig fra at søge Fattigvæsenet, naar de ikke kunne faa den Jordemoder, de ønske, men særligt paa Grund af, at Jordemødrene, naar de frygte for ikke at faa deres Honorar, naturligt og efter hvad man tidligere har erfaret, ville opfordre til at hente en Anvisning hos Fattigvæsenet, og da en stor Del af Befolkningen, selv om der haves fast Erhverv, kun har fra Haanden til Munden, vil det altid være noget vanskeligt at nægte Hjælpen eller uden vidtløftig Undersøgelse komme til Kundskab om Vedkommendes Kaar, og en mere indgaaende Undersøgelse og Behandling af disse Trængende vil være uoverkommelig.

Da Hjælpen ikke har Fattighjælps Virkning, er der derhos Intet, der afholder fra at søge denne Hjælp.

a t de 3 Distriktsjordemødre (Distriktsjordemoderen og Reservejordemødrene) vanskelig ville kunne subsistere, idet Forholdene en Gang ere saa, at disse Jordemødre uvilkaarligt forudsættes at bevæge sig i de aller fattigste Kredse, og at de som Følge deraf ikke særligt søges af private og navnlig ikke af særlig godt betalende Patienter. Udvalget seer derfor ikke rettere, end at Forholdene maa udvikle sig derhen, at disse Jordemødre ville have et naturligt Krav paa højere fast Løn, naar de skulle kunne leve.

Udvalget er derfor mest stemt for at beholde den nuværende Ordning.

Det tilføjes, at Henvisningen til Læge-Ordningen ikke passer ganske, idet de Trængende ogsaa der kun have bestemte Læger at vælge imellem (selv om det ganske vist er et større Antal), samt at Forholdene ved Jordmoderhjælpen ere saaledes, at der er 3 Jordemødre at vælge imellem, medens der efter den afløste Lægeordning kun var 1 bestemt Læge.

Man vedlægger et Eksempplar af den Blanket, der benyttes ved Tilstaaelse af Jordmoderhjælp samt en hertil indgaaet Henvendelse fra Distriktsjordemødrene af 21. f. M.

Endnu tilføjes det, at Udvalget har konfereret med Stadslægen, der anbefalede de private Jordemødres Andragende, og at der i den forommeldte Blanket foretages en Ændring, saaledes som i denne angivet, men Udvalget maa iøvrigt henholde sig til sin forommeldte Indstilling.

Det vedtoges i Overensstemmelse med Udvalgets Erklæring at lade den nuværende Ordning blive bestaaende.

10. (J. Nr. 5⁵—1906). I Anledning af en fra 3die Artilleriafdeling modtaget Skrivelse af 4. ds., hvori der paa Foranledning af Krigsministeriet rejses Krav om Opførelse af en ny Vagt- og Arrestbygning paa **Artillerikasernens** Grund, hvilket maa anses nødvendig af sanitære Hensyn, var af Indkvarteringskommissionen indstillet, at den be- myndiges til at tilvejebringe Tegninger og Over- slag til en Bygning indeholdende ny Vagt- og Arrestlokaler.

Jakob Jensen tvivlede ikke om, at der efter det oplyste var god Grund til at faa de om- talte Lokaler ombyggede. Naar de var saa daar-

lige, kom det i første Række af, at der ikke oprindelig var sørget for tilstrækkelig at beskytte dem mod Fugt. Naar der imidlertid skulde bygges, vilde han meget fraraade, at man — som foreslaaet i Skrivelsen — opførte 2 Pavilloner, en paa hver Side af Porten; disse vilde tage Lyset fra Mandskabsbygningen, og det var i det hele taget bedre og billigere at samle de nævnte Lokaler i en selvstændig Bygning.

Müller gjorde opmærksom paa, at det ikke paa nogen Maade var fastslaaet, at man vilde bygge 2 Pavilloner. Dette var ganske vist foreslaaet af Ministeriet, men Kommissionen var ingenlunde henrykt for den Ide. Fra militær Side var det ganske vist hævdet, at Vagtlokalerne helst burde ligge saa nær Porten som muligt, men der havde tidligere været Planer fremme om Opførelse af en Bygning til de ommeldte Lokaler inde i Kasernegaarden.

Filtenborg gik ud fra, at Pengene til Bygningen skulde tages af Kommunens Laan, og han skulde henstille, om Opførelsen af den ikke kunde udsættes, til man igen skulde have et nyt Laan, eller om man ikke kunde faa et Laan hos Ministeriet.

Formanden ansaa det ikke ret vel for muligt, at Sagen saaledes kunde udskydes paa det ubestemte. Naar man fik Klarhed over, hvad Bygningen vilde koste, kunde man jo altid overveje Spørgsmaalet om, hvorfra Pengene til den skulde tages.

Den foreliggende Indstilling tiltraadtes.

11. (J. Nr. 386—1906). Fra Bygningskommissionen var fremsendt Anmeldelse om Opførelse af 4 Bræddeskure paa nordre **Havneplads** med Bemærkning, at Kommissionen med 4 Stemmer mod 2

havde vedtaget at anbefale, at der meddeltes Tilladelse til Opførelse af Skurene.

Brandkommissionen, hvem Sagen havde været sendt til Erklæring, fraraadede Opførelsen af Skurene paa det ommeldte Sted under Hensyn til den med dem forbundne Brandfare, navnlig paa Grund af de i Nærheden liggende industrielle Foretagender (Oliemøllen og Spritfabrikken). Forsaavidt Tilladelsen til Opførelse af Skurene dog skulde gives, ansaa Kommissionen det for nødvendigt, at der foretoges særlige Foranstaltninger med Hensyn til Forebyggelsen og Bekæmpelsen af Ildsvaade.

Formanden forekom det ikke, at Hensynet til Brandfaren i det foreliggende Tilfælde var af saa væsentlig Betydning, at man af den Grund burde forbyde Opførelsen af de nu omhandlede Skure paa Havnepladsen. Han vilde derfor anbefale, at man sluttede sig til Bygningskommissionens Erklæring.

Mikael Johansen var først og fremmest i høj Grad forbavset over, at de vedkommende allerede for nogen Tid siden havde paabegyndt Opførelsen af de omtalte Skure, uden at der var meddelt dem Tilladelse hertil. Naar man saaledes uden videre kunde give sig til at bygge, hvor og hvorledes man vilde, var Bygnings-Autoriteterne jo ikke til megen Nytte. Iøvrigt vilde han for sit Vedkommende fraraade at give Tilladelse til Opførelse af Skurene. Med »Mejlborg« Branden i Erindring kunde man ikke være blind for den Fare, der kunde være for hele Kystvejens Bebyggelse, hvis der kom Ild i Skurene. Spørgsmaalet om Opførelsen af dem var jo ogsaa kun et rent Pengespørgsmaal for de vedkommende Selskaber, der, naar de fik dem der, kunde spare nogle

Transportomkostninger og som Følge deraf give lidt større Udbytte til deres Interessenter, medens det gik ud over Arbejderne, Vognmændene og Grundejerne i Byen.

Magnus Nielsen saa ikke, at der foreløbig havde været nogen Anledning for Bygnings-Autoriteterne til at skride ind over for de Vedkommende. At de med Havnevæsnets Tilladelse begyndte at foretage Grund-Arbejderne, kunde der næppe siges noget til. Naar Brandkommissionen havde sine Betænkeligheder ved de oftnævnte Skure og gjerne vilde have sin Ryg fri i enhver Henseende, forstod han meget vel det, men Brandfaren var næppe saa stor, at man af Hensyn til den helt burde forbyde Opførelsen af Skure. Man maatte erindre, at Skurene kun dannede en tynd Ramme om de Mængder af Korn og Oliekager, der skulde magasineres i dem. Ved en Brand vilde Korn og Oliekager sandsynligvis styrte sammen, saaledes at Ilden vanskelig kunde faa Luft, og yderligere vilde Tagfladerne, der var dækkede med Tagpap, styrte ned og gøre sit til at kvæle Ilden. Medens han saaledes ikke kunde skønne, at der var Grund til at nægte Tilladelsen til Opførelse af Skurene vilde han finde det rimeligt, at man for Tilladelsen stillede Krav om, at der paa Havnepladsen anbragtes nogle Brandhaner og nogle hundrede Alen Slinger, samt eventuelt etableredes Nattevagt dernede.

Nørgaard syntes, at det paa dette Tidspunkt, efter at Byraadet en Gang havde givet Samtykke til, at Havneudvalget lejede Havnepladsen ud til Skure, vilde være vanskeligt at nægte Tilladelse til Opførelse af dem. Som fremdraget af den foregaaende Taler, var Brandfaren næppe saa stor, som nogle vilde gøre den til; vilde man være

meget forsigtig, kunde man jo lade nogle Brandhaner anbringe paa Pladsen. Han vilde stemme for at tiltræde Bygningskommissionens Erklæring.

Jakob Jensen kunde gjerne indrømme Hr. Mikael Johansen, at det var et Pengespørgsmaal for de paagældende Firmaer at faa Lov til at bygge Skurene paa Havnepladsen, — al Handel var vel iøvrigt Pengespørgsmaal —, men naar man lettede Pakhusforholdene for Købmændene, kunde der føres mange flere Varer til og fra Byen, og dette gav utvivlsomt saa meget mere Arbejde for Byens Folk. Han var ganske enig med dem, der ikke ansaa Brandfaren ved Skurene for særlig stor; de skulde tækkes med Tagpap, der ikke var brandfarligt, og der skulde heller ikke opbevares brandfarlige Stoffer i dem. Han skulde iøvrigt erindre om, at Brandkommissionen i sin Tid havde stillet Forslag om, at der anbragtes en Sprøjte i Havnens ny Bugserbaad, for at man saa mere trygt kunde udnytte Havnepladsen. Nu havde man faaet den ny Baad, og i den var en stærkt vandgivende Sprøjte, saa nu kunde der saa meget mindre være Betænkelighed ved at give Tilladelse til Opførelse af de omtalte Skure.

Det vedtoges at tiltræde Bygningskommissionens Erklæring.

12. De fra Skoleudvalget fremsendte Planer til Hegns-
mur og Jerngitter om den ny **Byskole** ved Sct.
Johannes Kirke, hvortil Udgifterne var anslaaet
til ca. 11000 Kr., approberedes.
13. (J. Nr. 27—1906). Det i Mødet den 5. April d. A.
vedtagne Forslag til Ændringer i **Skoleplanen** for
Aarhus Købstad var af Ministeriet for Kirke-
og Undervisningsvæsenet tilbagesendt med
følgende Bemærkninger:

»Ved at tilbagesende hosfølgende, med Direktionens Skrivelse af 8. April d. A. modtagne Forslag med Bilag til Ændringer i Skoleplanen for Aarhus Købstad skal Ministeriet bemærke følgende med Hensyn til Indholdet af de enkelte Paragraffer:

Til § 3. I Betragtning af, at det maa antages at være Hensigten med det foreliggende Skoleplansforslag som den normale endelige Ordning at oprette en særlig Række af Mellem-skoleklasser for de til denne Undervisning egnede Børn fra Byskolen, saasnart der af disse findes et til Oprettelse af selvstændige Klasser tilstrækkeligt stort Tal, medens de paa-gældende Byskolebørn forinden henvises til de respektive Borgerskolers Mellemskoleafdelinger, vil Ministeriet ikke modsætte sig, at der fremdeles kræves Skolepenge i Borgerskolens fire Underklasser.

Til § 6. Det er unødvendigt i Skoleplanen at anføre, hvormange Børn, der for Tiden er i Skolerne.

Til § 12. Læremidler til den gratis Mellem-skole skulle i Medfør af Skolelovens § 10 anskaffes paa Kommunens Regning. — I denne Forbindelse bemærkes, at naar der oprettes en Mellemskole paa Grundlag af Friskolen, maa Undervisningsplanen for denne ogsaa lægges saaledes, at Børnene ved Udgangen af 4. Klasse i alle Fag have naaet det for Optagelse i Mellem-skolen foreskrevne Maal.

Til § 15. Overlærernes Timetal bør ikke være over 18 Timer ugentlig.

Til § 20. Det Antal Undervisningstimer, der kan besørges ved Timebetaling, maa ikke udgøre over $\frac{1}{10}$.

Til § 21. Den almindelige Adgang til Dispensation fra den i Skolelovens § 17 for fast Ansættelse foreskrevne Betingelse med Hensyn til Virketid i Skolens Tjeneste maa bortfalde, efter at Tiden ved Skoleloven af 29. Marts 1904 er nedsat til 2 Aar.

Til § 22. Timelærerpersonalet skal antages og afskediges af Skoledirektionen.

Til § 23. Grunden til, at Bestemmelsen om Ansættelse af Skolelærer er bortfalden, bedes oplyst.

Naar Planen er ændret i Overensstemmelse med foranstaaende, bedes den paany indsendt hertil, hvorefter den vil kunne forventes stadfæstet.

Fra Skolekommissionen var indhentet saalydende Erklæring i Sagen:

»I Anledning af, at Byraadet har sendt de af Ministeriet fremsatte Bemærkninger til Skoleplanen til Skolekommissionens Erklæring, fremkommer denne med følgende Forslag og Udtalelser:

§ 6 foreslaas ændret til: Maksimum af Børnetallet i Klasserne er 32.

I § 12 første Punktum udgaar Ordene: at afholde de dermed forbundne Udgifter (til Bøger m. m.) samt.

I § 15 foreslaas sidste Punktum ændret til: De underviser indtil 18 Timer om Ugen og maa ikke paatage sig Privatarbejde. (Vedtaget med 6 Stemmer mod 5; en stemte ikke. Mindretallet erklærede at ville fremkomme med særligt Votum).

I § 20 foreslaas $\frac{1}{7}$ rettet til $\frac{1}{10}$.

§ 21 foreslaas slettet.

§ 22 foreslaas ændret til: Timelærerne antages efter samme Regler som det faste Lærerpersonale. De kan med 3 Maaneders Varsel afskediges af Direktionen. (Vedtaget med 6 Stemmer mod 5; en stemte ikke. Mindretallet erklærede at ville fremkomme med særligt Votum).

I Anledning af Ministeriets Bemærkning til § 23 henstiller Skolekommissionen til Byraadet, at dette selv giver Ministeriet de ønskede Oplysninger angaaende Grunden til Skolelægeinstitutionens Ophævelse.

Endelig erklærede 6 Medlemmer (Halvdelen): Jakob Jensen, Simonsen, Lehmann, Jul. Andersen, Vald. Christensen, Frimodt Møller, at de som særligt Votum vilde foreslaa Byraadet et Svar paa Ministeriets Bemærkning til § 3«.

P. S. V.

Th. L y n g b y ,

p. T. Formand.

Ch. Buur.

»Angaaende Ministeriets Ændring til Skoleplanens § 22 undlader Kommissionens Mindretal ikke at henlede Byraadets Opmærksomhed paa det formentlig uheldige i den ny Ordning, og vil vi i Byraadet mundtlig motivere dette«.

Paa Mindretallets Vegne

J a k o b J e n s e n .

»Da Ministeriet i sin Bemærkning til Skoleplanens § 3 synes at gaa ud fra den Forudsætning, at Mellemkolen her i Aarhus skulde deles i to Rækker Mellemskoleklasser, en for Borgerskolens Børn og en for Friskolens Børn, føler undertegnede Kommissionsmedlemmer det som deres Pligt at gøre opmærksom paa, at dette ikke har været Meningen, men Hensigten har været een Mellemskole for Drengene og een for

Piger, hvortil der skulde være Adgang for samtlige de fra Kommunens Skoler kvalificerede Børn, og at disse sammenblandes i fælles Klasser uden Hensyn til, hvilke Skoler de er udgaaet fra. Vi er ikke i Tvivl om, at denne Opfattelse af Meningen med Indstillingen i sin Tid ogsaa var den indstillende Skolekommissions og det daværende Byraads og finde dette bekræftet ved, at der i god Overensstemmelse hermed er begyndt paa denne Maade med de første Klasser, som blev oprettet i dette Foraar.

Vi foreslaa Byraadet, at der svares Ministeriet i Henhold hertil«.

M. Simonsen. Valdemar Christensen.

J. F. Lehmann. Jul. Andersen.

Jakob Jensen. H. O. Frimodt Møller.

»Som Bilag til Skolekommissionens Skrivelse af 9. September d. A. tillader undertegnede Medlemmer sig herved at fremsende efterfølgende Mindretals-Votum:

Ministeriets Affattelse af § 15: Overlærernes Timetal bør ikke være over 18 Timer ugentlig, tiltrædes, idet man ikke kan gaa med til Flertallets Udtalelse om Overlærernes Privatarbejde«.

Th. Lyngby. V. Lindhardt.

Christian Lottrup. Mikael Johansen.

F. C. Lorentzen.

Fra Skoleudvalget forelaa følgende Indstillinger:

»Idet Skoleudvalget tilbagesender Skoleplanen, tillader Flertallet sig at anbefale det ærede Byraad at vedtage de af dette foreslaaede Ændringer.

Disse gaar i alt væsentligt ud paa at om-danne Borgerskolen i Løbet af 6 Aar til gratis,

kommunale Mellemskoler og at gøre disse Mellem-skoler tilgængelige for alle Børn i Kommunen.

Borgerskolernes Omdannelse er jo allerede i Realiteten vedtagen med den Skoleplan, som i Fjor fik Byraadets Tilslutning, og som for Tiden danner Grundlaget for vort Skolevæsen. Byraadets Bestemmelse (af 7/9 05), »at der ikke uden Byraadets Samtykke vil kunne nedlægges nogen af Borgerskolens Klasser«, har derfor medført, dels at denne Bestemmelse ikke er overholdt, idet en 5. Klasse i Borgerdrengeskolen er indgaaet nu i Foraaret, og dels, at Skolerne ere overfyldte.

I Borgerpigeskolen har det saaledes været nødvendigt at omdanne et Klasseværelse, der udelukkende benyttes til Haandgerning, til et almindeligt Klasseværelse og at henlægge Undervisningen i Naturfagene til et Lokale i Kælderen.

Ændringerne støtter sig til Skolekommissionens Indstilling i Skrivelser af 14/9 og 5/10 1906 til Byrådet og tillige til den Definition, som Ministeriet har anvendt til Fortolkning af Betalingsspørgsmaalet i den indsendte Skoleplans § 3, — af hvilken det synes tilstrækkelig klart at fremgaa, at Ministeriet ikke som endelig Ordning af vort Mellemskolevæsen vil tillade, at Mellemskolen bygges paa en delvis betalende Grundskole, og da, som Skolekommissionen har udtalt sig, »det maa anses for en Nødvendighed, at vort Skolevæsen snarest bringes ind i rolige Forhold«, saa tillader vi os at anbefale medfølgende ændrede Forslag til Vedtagelse.

Jakob Jensen.

Mousten.

»Undertegnede Mindretal kan ikke stemme for disse Ændringer, men anser mig for bunden

ved min Afstemning i Foraaret. Jeg vil derfor stemme for den engang vedtagne Plan med de af Ministeriet forlangte Ændringer.

A. Müller.

De af Skoleudvalgets Flertal foreslaaede Ændringer var saalydende:

§ 1 (§ 1).

Aarhus Kommunes offentlige Skoler er:

- A. Borgerskolen, der bestaar af 7 fremadskridende Klasser, og
- B. Mellemaskolen, der bestaar af 4 fremadskridende Klasser.

Undervisningen saavel i Borgerskolen som Mellemaskolen er gratis.

Anm. til § 1. Indskrivningen til de nuværende Borgerskoler ophører, og disse Skoler afløses saaledes i Løbet af 6 Aar fra 1907 af Mellemaskolen. I de bibeholdte Klasser gælder de i den gamle Plan §§ 3, 4, 5, 6, 7 foreskrevne Regler.

(§§ 2, 3, 4, 5, 6, 7 udgaar).

A. Borgerskolen.

§ 2 (§ 8).

Borgerskolerne er:

- 1. Borgerskolen i Valdemarsgade.
- 2. — i Frederiksallé.
- 3. — i Paradisgade.
- 4. — ved Nørrebrogade.
- 5. — ved Ingerslevs Avenue.
- 6. — ved Finsensgade (ufuldendt).

Nr. 1 søges kun af Dreng, Nr. 2 kun af Piger, Nr. 3, 4, 5 og 6 baade af Dreng og Piger.

§ 3 (§ 9).

Naar Skolen ved Finsensgade er færdig (antagelig til April 1907), vil Grænserne mellem

Skolernes Distrikter blive omlagte. Det vil ikke være muligt nu at angive dem, men de vil blive fastsat under fornødent Hensyn til de ved Bebyggelse hidførte Forandringer i Børnetallet i de forskellige Kvarterer af Kommunen. Naar Forældre flytter fra et Skoledistrikt til et andet, flyttes ogsaa Børnene til sidste Distrikts Skole, forsaavidt de er under 12 Aar. Flytning finder dog kun Sted ved Skoleaarets Begyndelse i April.

§ 4 (§ 10).

Maksimum af Børneantallet er 36 i de 5 øverste, 30 i de 2 nederste Klasser.

§ 5 (§ 11 uforandret).

§ 6 (§ 12).

Lærerpersonalet bestaar — Overlærerne medregnede — f. T. af:

	Skoler.	Lærere.	Lærerinder.
Borgerskolen	i Valdemarsgade	17	3
--	i Frederiksallé	5	17
—	i Paradisgade	8	12
—	ved Nørrebrogade	17	17
—	ved Ingerslevs Avenue	14	19

B. Mellemaskolen.

§ 7.

Mellemaskolerne er:

1. Mellemaskolen for Drengene i Ny Munkegade, hvor den nuværende Borgerdrengekole har Lokaler, og
2. Mellemaskolen for Piger i Christansgade, hvor den nuværende Borgerpigekole har Lokaler.

§ 8.

Lærerpersonalet ved Mellemaskolerne — og de nuværende Borgerskoler — bestaar — Overlærerne iberegnete — f. T. af:

	Lærere.	Lærerinder.
Drengeskolen	11	4
Pigeskolen	5	10

§ 9.

Mellemskolen arbejder med Mellemskoleeksamen som Maal. Adgang til Optagelse i Mellemskolen har alle Børn, som er hjemmehørende i Aarhus Kommune. De skal være i Alderen 11—12 Aar og bestaa en Optagelsesprøve til 1. Mellemskoleklasse. Optagelse finder dog som Regel kun Sted, forsaavidt Barnet er anbefalet af vedkommende Lærerraad, og dets Forældre eller Værger erklære sig villige til at lade det gaa hele Mellemskolen igennem.

§ 10.

Mellemskoleeksamen afholdes første Gang i Aaret 1910.

§ 11.

Børnetallet i Klasserne maa ikke overstige 30. En Mellemskoleklasse skal oprettes, naar der melder sig mindst 20 Elever, der egner sig til Optagelse. Optages saa mange Børn, at der ikke kan anvises dem Lokaler i de to Mellemskoler, saa oprettes der Mellemskoler ved én eller flere af Borgerskolerne.

C. Almindelige Bestemmelser.

§ 12 (§ 13 uforandret).

§ 13 (§ 14).

24 rettes til 18 og der tilføjes: Af Overlærere, som ansættes i Fremtiden, vil man forlange, at de ikke paatage sig privat Arbejde indenfor den normerede Skoletid.

§ 14 (§ 15 uforandret).

§ 15 (§ 16).

Lærerpersonalet lønnes efter følgende Skala :

Tjenestetid.	Lærere.	Lærerinder.
0— 2 Aar	1000 Kr.	800 Kr.
2— 5 —	1200 »	960 »
5— 8 —	1600 »	1060 »
8—10 —	1800 »	1200 »
10—15 —	1900 »	1320 »
15—20 —	2200 »	1400 »
20—25 —	2500 »	1600 »
over 25 —	2700 »	1800 »

Slutningen af §en uforandret.

§ 16 (§ 17 uforandret).

§ 17 (§ 18).

3 ældste rettes til: 2 ældste,
fra 75 — » fra 80

og i Tegning med 100 Øre udgaar.

Der tilføjes: De Haandgernings- og Gymnastiklærerinder, der er fast ansatte, lønnes efter Lov af $24/3$ 1899 § 20, højeste Skala, dog med en forholdsvis Nedsættelse i Lønnen, forsaavidt de ikke underviser 36 Timer.

§ 18 (§ 19).

$1/7$ rettes til $1/10$.

(§ 20 udgaar).

§ 20 (§ 21).

Timelærere og Timelærerinder antages, efter at Pladserne har været opslaaet ledige, af Kommunalbestyrelsen, der kan afskedige dem med 3 Maaneders Varsel.

For at kunne ansættes som Timelærer eller Timelærerinde maa man mindst 1 Aar efter Eksamen have været sysselsat med praktisk Skolegerning.

Vikarer antages af Skoleinspektøren.

§ 21 (§ 22).

Overlærerne ved de kommunale Skoler har Bemyndigelse til, naar et Barn antages at

lide af en Sygdom, og Forældrene trods derom til dem rettet Opfordring ikke lader Barnet undergive Lægebehandling, da at henvise Barnet til en af Kommunelægerne, som behandler det paa Kommunens Regning.

Denne Ordning, der er approberet af Justitsministeriet under 16. Marts 1906 gælder foreløbig dog kun for 2 Aar.

§ 22 (§ 23).

Pedel rettes til Skolebetjent.

J a k o b J e n s e n gennemgik det af Udvalgets Flertal udarbejdede Forslag til Ændringer i Skoleplanen. Naar Forslaget om i Løbet af 6 Aar at omdanne Borgerskolen til en gratis Mellemskole var fremsat nu, skyldtes dette, at det havde vist sig umuligt at arbejde videre med den i September f. A. vedtagne Skoleplan, saaledes som paavist i Udvalgets Flertals Indstilling. Af Ministeriets Bemærkning til det indsendte Forslags § 3 syntes at fremgaa, at det ikke vilde tillade, at Mellemskolen byggedes paa en delvis betalende Grundskole, forsaavidt denne Ordning skulde være endelig. Denne Udtalelse havde vakt en Del Røre, og havde fremkaldt dels Forslag om en Udvidelse af Borgerskolerne, hvilket jo fornylig var blevet forkastet af Byraadet, dels Forslag om Borgerskolens Omdannelse til en gratis Mellemskole. Da Skoleplanen endnu ikke var fastslaaet, var Øjeblikket mest belevligt til af foretage de nødvendige Forandringer i denne. Ved de af Udvalgets Flertal fremsatte Ændringer troede han, at der var taget saadant Hensyn til Ministeriets Udtalelser, at man kunde vente Planen med disse approberet, og der vilde ved dem for Skolevæsenet være tilvejebragt en Ordning, som man kunde bygge videre paa i en Aarrække. — Han skulde endelig fremhæve, at hele

Udvalget var enigt om at henstille til Ministeriet, at det maatte være Byraadet, — og ikke Skoledirektionen — der ansatte Timelærerpersonalet. Forinden Indskrivningen til Skolerne havde fundet Sted, kunde man ikke vide, hvormange Timelærere- og —Lærerinder man havde Brug for, og skulde man saa først gøre Indstilling til Byraadet og derfra til Skoledirektionen om Ansættelse af dem, vilde man i temmelig lang Tid komme til at savne de nødvendige Lærerkrafter.

Müller beklagede i et saa vigtigt Spørgsmaal som det foreliggende at maatte udgøre et Mindretal indenfor Udvalget. Heldigst havde det været, om dette havde kunnet enes om Sagen. Hans Stilling var imidlertid givet ved hans Afstemning i Mødet den 5. April d. A., da den til Ministeriet indsendte Skoleplan blev vedtaget. Forhandlingerne om Sagen havde senere været mange, lange og indgaaende, men de fra Udvalgets Flertals Side for dets Forslag fremførte Motiver, havde ikke været tilstrækkelige for ham til at fravige den engang trufne Ordning, hvorved der var tilvejebragt et sundt og fornuftigt Grundlag for Skolevæsnet her i Byen. Det havde bestandig været hans Opfattelse, at den Plan, der i Foraaret blev vedtaget, var noget der i hvert Tilfælde skulde have Gylldighed i de nærmeste Aar, indtil man havde indvundet tilstrækkelig Erfaring med Hensyn til, hvorledes Mellemskolen vilde virke. Mellemskolen havde man jo, og ingen ønskede den vist afskaffet, men om den endelige Ordning af den var der langt fra Enighed, og denne Side af Sagen kunde i høj Grad tiltrænge Overvejelse. Andre Steder havde man ogsaa søgt at prøve sig frem; i Frederiksberg havde man saaledes formentlig af den Grund faaet en foreløbig 4aarig Ordning af

det kommunale Skolevæsen. Nu var der i disse Dage tilmed i Rigsdagen fremkommet Tanke om Nedsættelse af en parlamentarisk Kommission, der skulde tage Undervisningen i Folkeskolerne i det hele under Overvejelse. Det var hans Haab, at en saadan Kommission maatte blive nedsat, men det forekom ham ganske vist, at man i saa Tilfælde ikke burde gaa til en gennemgribende Reform af Kommunens Skolevæsen, forinden Kommissionens Erklæring forelaa.

Formanden vilde, da det efter de tidligere foretagne Afstemninger angaaende Ordningen af Undervisningen i Kommunens Skoler maatte antages, at hans Stemme vilde blive afgørende, straks klargøre sin Stilling til Sagen.

Da Byraadet i Mødet den 5. April sidst forhandlede om Skoleplanen, opnaaedes der Enighed om det Forslag, det vedtoges at indsende til Ministeriet. Saa ivrig var man for at faa det gennemført, at man sendte Skoleudvalget, Formanden for Skolekommissionen og Taleren til Ministeriet for at søge Sagen hurtigt gennemført. Resultatet af denne Deputations Bestræbelser blev, at Ministeriet stillede sig velvilligt til Sagen, som det fremgik af dets Skrivelse. Det, man dengang vedtog, var en Kombination af Mellemskolen og Borgerskolen, og den maatte man jo aabenbart da fra alle Sider have følt sig tilfreds med. Skulde man fravige den vedtagne Ordning, maatte der i hvert Tilfælde senere været fremkommet meget gode Grunde hertil, men de Omstændigheder, der i saa Henseende var anført af Udvalgets Flertal, kunde han absolut ikke anse for fyldestgørende. Der havde muligvis vist sig visse Vanskeligheder ved Gennemførelsen af den vedtagne Plan, idet det syntes at knibe med at skaffe Plads til det

nødvendige Antal Klasser, men derved var det jo langt fra godtgjort, at Planen ikke kunde gennemføres. Endvidere savnede man fuldstændig Oplysninger om Sagens økonomiske Side. Vel kunde man for Undervisningens Skyld strække sig vidt, men man kunde dog ikke godt gaa til en hel Omændring af Skolevæsnet uden at have nogetsomhelst Begreb om, hvad den vilde koste. Det forekom ham derhos, at man ikke vel kunde undlade at sende Udvalgets Forslag, der jo indeholdt en hel ny Skoleplan, til Erklæring af Skolekommissionen, der jo dog i Henhold til Loven var den sagkyndige Autoritet paa Skolevæsnets Omraade, ligesom Forslaget tiltrængte en Gennemgang i redaktionel Henseende. Endelig skulde han gøre opmærksom paa, at Ministeriet maatte have et Svar paa sin Forespørgsel om Ordningen af Skolelægeinstitutionen. Egentlige Skolelæger havde man jo ikke, og man maatte nærmere godtgøre, hvorfor man havde afskaffet disse. Han vilde derfor stille Forslag om, at Sagen henvistes til Skolekommissionen til Erklæring, eller udsattes for, at der kunde tilvejebringes de fornødne Oplysninger i økonomisk Henseende, og foretages den nødvendige Gennemgang af det ny Forslags Redaktion.

Mikael Johansen erindrede om, at den til Ministeriet indsendte Plan i sin Tid blev enstemmigt vedtaget. Ministeriet havde ganske vist forlangt visse Ændringer i den, men de var alle ganske uvæsentlige, og han skulde foreslaa, at man vedtog den tidligere indsendte Plan med Ministeriets Ændringer. Det var i sin Tid Mening, at Planen skulde være gældende for 4 Aar.

Nørgaard fandt, at man ikke vel kunde gøre andet end at svare Ministeriet i Henhold til dets Skrivelse og det tidligere vedtagne. Det fore-

kom ham ikke, at man burde sende Sagen til Skolekommissionen; gjorde man det, kom man ind paa et helt nyt Forslag. Naar man tog i Betragtning, at Ministeriet havde stillet sig overordentlig velvilligt overfor den indsendte Plan, kunde Byraadet vanskelig være bekendt at tage Sagen op igen paa et helt nyt Grundlag. Forudsætningen herfor maatte da være, at der var kommet Omstændigheder til, der umuliggjorde Arbejdet efter den vedtagne Plan. Der var jo imidlertid, siden Planen i April blev vedtaget, ikke sket noget som helst, der kunde begrunde en Fravigelse fra den. Han nærede ingen Tvivl om, at de af Udvalgets Flertal berørte Vanskeligheder forholdsvis let kunde overvindes. Til Foraaret vilde man have den gamle Borgerskole i Vestergade disponibel, hvis man til den Tid skulde have Mangel paa Plads i de andre Skoler. Forudsætningen for den i Foraaret vedtagne Skoleplan var, at den i denne foreslaaede Ordning med Mellemskolen skulde være et rent Førsøg; det havde man faaet Ministeriets Sanktion paa, og det maatte man holde paa, hvis man ikke vilde komme bort fra den Forudsætning, der laa til Grund for Planen. Ogsaa han savnede Svar paa Ministeriets Forespørgsel om Skolelægeinstitutionen. Det kunde imidlertid let formuleres, idet man kunde henvise til den Ordning, der i saa Henseende var truffet med Kommunelægerne, hvilken var approberet af Justitsministeriet.

Simon sen vilde bringe Udvalgets Flertal en Tak for dets fremsatte Forslag, hvis Gennemførelse vilde betyde et Skridt fremad i den rigtige Retning paa Skolevæsnets Omraade. Desværre var der vel ikke megen Udsigt til, at Forslaget kunde vedtages, hvad han saa meget mere maatte beklage, som det utvivlsomt indeholdt den bedste

Løsning af det omhandlede Spørgsmaal. At sende Sagen til Skolekommissionen var formentlig ret overflødigt, da man jo allerede kendte dennes Stilling til den. Det forekom ham meget overdrevent, naar det var sagt, at man knap kunde være bekendt at forandre det i sin Tid til Ministeriet indsendte Forslag. Dette var i Virkeligheden hverken Fugl eller Fisk; det var et rent Kompromisforslag, kommen til Verden forrige Efteraar, paa et Tidspunkt da Byraadet havde en anden Sammensætning end nu. I Foraaret gik man vel med til at indsende det, men det havde nu vist sig, at man ikke kunde arbejde videre efter dette, men at man kørte uhjælpelig fast.

Meningen med Forslaget om Gennemførelsen af Mellemskolen havde altid været, at der skulde være en fælles kommunal Mellemskole, og det var kun dette, der var præciseret i det nu sidst fremkomne Forslag. Ministeriet havde nemlig — som det fremgik af dets foreliggende Skrivelse — ganske misforstaaet det indsendte Forslag, idet det havde faaet den Opfattelse, at man tilstræbte Indførelsen af 2 Mellemskoler, men dette var som sagt aldeles ikke Tilfældet. Det var det store ved Udvalgets Forslag, at man afløste Borgerskolen med en fælles kommunal gratis Mellemskole, der skulde staa aaben for et hvert Barn, der egnede sig til Optagelse i den. Det afgørende, for hvem der skulde kunne faa Adgang til den bedre Undervisning blev herefter ikke om vedkommende Barn havde en Fader, der kunde betale for dets Undervisning, men om det selv havde Evne til at deltage i den videre Undervisning. Paa denne Maade vilde der blive tilvejebragt større Lighed mellem Børnene, og det grimme Skel, som Borgerskolen satte var forsvunden. Det forbavsede ham i høj Grad, at

de højst beskattedes Repræsentanter i Byraadet kunde modsætte sig den foreslaaede Forbedring af Undervisningen. Naar den pekuniære Side af Sagen var dragen frem, troede han at kunne sige, at man ikke behøvede at nære nogen Frygt i saa Henseende. Mellemskolen vilde sikkert ikke vise sig saa meget dyrere end Borgerskolen. I hvert Tilfælde havde det økonomiske ingen Betydning i Forhold til den Gevinst, som Udvalgets Forslag betød med Hensyn til Forbedring af Undervisningen.

Han skulde yderligere paapege, at Udvalgets Flertals Forslag tog Hensyn til alle Sider. Det foresloges saaledes, at Mellemskolen skulde være tilgængelig for alle Børn i Kommunen. Dette vilde sikkert have sin Betydning med Hensyn til de private Skoler, idet de daarlige af disse, der ikke kunde staa Maal med Mellemskolen, utvivlsomt vilde forsvinde. Det forekom ham endelig, at man burde være Udvalget taknemlig for, at det foreslog at stryge Byskolenavnet og kalde alle Skolerne Borgerskoler; der var ikke Spor af Mening i, at man ved forskellige Navne søgte at sætte noget Skel mellem Kommunens Skoler.

Til Hr. Müller vilde han sige, at det forekom ham ikke, at en i Foraaret foretagen Afstemning kunde være til Hinder for at slutte sig til Udvalgets Flertal, hvis man ellers ansaa dets Forslag for rimligt, retfærdigt og fornuftigt. At ville benytte den parlamentariske Kommission til at holde Udviklingen af Skolevæsnet i Stampe, var efter hans Mening temmelig bagvendt, saa vist som det sikkert var Meningen med Nedsættelsen af Kommissionen, at arbejde henimod Forbedring af Undervisningen i Folkeskolen. Han vilde indtrængende opfordre til endnu engang at overveje

Sagen, inden man stemte imod Udvalgets Flertals Forslag; skulde Udviklingen af Skolevæsenet bringes ind i rolige Forhold, var der ikke anden Vej at gaa end den gennem dette Forslag anviste.

Jakob Jensen skulde i Anledning af Formandens Kritik med Hensyn til det fremsatte Forslags formelle Side bemærke, at mulig indløbne Fejl maatte skyldes Skoleinspektøren, der havde renskrevet Forslaget.

Hvad det til Ministeriet indsendte Forslag angik, maatte han gøre opmærksom paa, at der i sin Tid langt fra var Enighed om det; det kom tværtimod til Verden under stærke Brydninger. Det vigtigste for ham og hans Meningsfæller var, at man fik Sagen paa Gled og det saaledes, at man skulde faa den ført frem til Maalet. Højres Repræsentanter havde bestandig holdt igen i denne Sag, og det gjorde de endnu af bedste Evne. Der var forhandlet saaledes om Sagen, at det vilde have været let for dem at tage sin Del af Æren for dens Gennemførelse, men efter deres Stilling nu, vilde intet af Æren tilfalde dem, naar man engang naaede til en tilfredsstillende Ordning af Skolevæsenet. Man kunde naturligvis have forkastet det Forslag, der forelaa den 5. April, men dette vilde set fra hans Standpunkt have været uklog Politik, da man saa havde udsat sig for en Stansning af hele Mellemskolesagen. Ministeriet blev gjort opmærksom paa Skavankerne ved den foreslaaede Plan og paa, at den kun kunde bruges 1, højst 2 Aar. — Medens der i Foraaret blandt Lærerne var stor Tilslutning til Tanken om Borgerskolens Bevarelse, havde paa et nylig afholdt Møde disse i Grundprincipperne erklæret sig for det nu foreliggende Forslag fra Udval-

gets Flertal. Det var da altsaa sket, siden det oftnævnte Forslags Indsendelse til Ministeriet.

Foruden Sagens politiske Side, som han imidlertid her skulde lade ligge, havde Sagen om Mellemskolen en pædagogisk og en økonomisk Side. I pædagogisk Henseende var det utvivlsomt rigtigst at samle alle Børn i een Skole, og saa kunde man ikke beholde de betalende Underklasser. Det økonomiske Spørgsmaal var det meget vanskeligt at komme tilbunds i. Han kunde ikke vel tænke sig, hvilken Autoritet der i denne Henseende skulde kunne give saadanne Oplysninger, at man kunde bygge paa dem. Man kunde her anstille forskellige Betragtninger. Det var jo muligt, at Børnene, hvis man vedtog Udvalgets Flertals Forslag, gik over i de private Skoler, og saa havde man jo paa den Maade sparet Kommunen for mange Penge. Vilde man flytte Mellemskolen over i en anden Skole, maatte man have en hel ny Skole. En Ting kunde med Sikkerhed udregnes, nemlig hvor meget det vilde koste at oprette en Mellemskoleklasse. I Byskolerne var Undervisningstiden 30 Timer om Ugen, i Mellemskolen 36 Timer. Undervisningen i Mellemskolen strakte sig til Børnenes Konfirmation over et Tidsrum af 3 Aar; en Mellemskoleklasse i disse 3 Aar vilde betyde en Forøgelse af Undervisningstiden af 18 Timer ugentlig, hvilket i Penge vilde sige en halv Lærerløn. Efter Konfirmationen fortsattes Undervisningen i Mellemskolen et Aar med et Timetal af 36 Timer om Ugen, hvorfor der altsaa maatte betales en hel Lærerløn. Det hele en Mellemskoleklasse saaledes vilde koste udover, hvad Undervisningen i Byskolerne androg, vilde blive $1\frac{1}{2}$ Lærerløn, eller med de nuværende Lærerløninger 2250 Kr. Hvormange Mellemskoleklasser det vilde blive

nødvendigt at oprette, kunde imidlertid ingen sige paa dette Tidspunkt, saa det vilde være ganske ørkeløst at opsætte Sagen af Hensyn til det økonomiske Spørgsmaal.

M o u s t e n fremhævede, at en af Hovedgrundene til det senest fremkomne Forslag til Ændring i Skoleplanen var den, at man havde indset, at man ikke kunde fortsætte efter de tidligere tagne Beslutninger. Byraadet vedtog i forrige Efteraar Oprettelse af en Mellem-skole i Borgerskolen, men slog samtidig fast, at ingen Klasse i sidstnævnte maatte røres uden Byraadets Samtykke. Ved denne sidste Bestemmelse havde man i Virkeligheden taget hele Grundlaget for den vedtagne Ordning bort, og naar Grunden var borte, kunde man ikke bygge videre. Forholdene var saaledes, at der maatte gøres noget, mange Klasser i Skolerne var saaledes ganske overfyldt. Udvalgets Flertals Forslag indeholdt i Virkeligheden ikke en ny Skoleplan; Byskolerne var der ikke rørt ved i Forslaget, der kun tilsigtede Borgerskolens successive Nedlæggelse, hvilken hele Tiden havde været Forudsætningen for Mellem-skolens Oprettelse, og Gennemførelsen af en fælles gratis Mellem-skole, tilgængelig for alle Børn i Kommunen. Naar man talte saa meget om Bekostningen ved Indførelse af Mellem-skolen, kunde han have Lyst til at sige, at den efter hans Mening nærmest vilde blive en Fordel for Kommunen.

F o r m a n d e n maatte fastholde, at selv om man mente at kende Skolekommissionens Stilling til Spørgsmaalet om Skoleplanen i al Almindelighed, vilde det dog være noget ganske enestaaende, hvis man ikke hørte dens Mening om de nu foreslaaede tekniske Ændringer, der — hvad han stadig maatte hævde — faktisk omfattede en helt

ny Plan. Overfor Udvalget skulde han slaa fast, at dette stadig ikke havde tilvejebragt nogetsomhelst Bevis for, at der siden den indsendte Plans Vedtagelse var sket noget, der umuliggjorde at fortsætte med denne, noget Udvalget efter de tidligere Behandlinger af Sagen havde haft en Pligt til at fremkomme med, hvis det i det hele taget kunde fremskaffes. De i Udvalgets Indstilling indeholdte Bemærkninger i saa Henseende var ganske utilfredsstillende; af rene Plads Hensyn kunde man dog ikke skride til en fuldstændig Forandring af Planen. Det var langt fra hans Mening at holde Udviklingen af Skolevæsnet i Stampe; det var det Gode ved det tidligere vedtagne Forslag, at Mellemskolen var kommet med i dette, og det glædede ham, at man havde paa-begyndt dens Indførelse saa demokratisk og loyalt, som Tilfældet var. Han forstod meget vel, at Udvalgets Formand helst dvælede ved, hvad der var passeret forrige Efteraar, men man maatte ikke glemme det, der foregik i Mødet den 5. April d. A. I dette Møde blev den senere til Ministeriet indsendte Plan vedtaget, vistnok nærmest efter Forslag fra Udvalget selv, og det var denne Plan der nu skulde søges gennemført, da det ikke var oplyst, at der senere var sket noget, der kunde tale for at fravige den.

Mousten gjorde gældende, at der vel i og for sig ikke havde fundet nogen Forandring Sted paa Skolevæsnets Omraade siden Foraaret, men — som allerede af ham nævnt — naar Byraadet tog Grundlaget for den vedtagne Ordning bort, maatte man nødvendigvis have Skoleplanen ændret. Iøvrigt skulde han tilføje, at han kun havde talt om Gennemførelsen af Mellemskolen i Princippet,

medens han iøvrigt forbeholdt sig sin Stilling til Forslaget Enkeltheder.

Simonsen vilde henstille, at man lod Bestemmelsen om Overlærernes private Arbejde omfatte ikke blot de fremtidig ansatte, men ogsaa de allerede ansatte. Naar Overlærerne fik en saa betydelig Nedsættelse af deres Arbejdstid, maatte man ogsaa kunne forlange, at de i Undervisningstiden anvendte deres hele Arbejdskraft i Kommunens Tjeneste. Hvis Overlærerne ikke skulde have den omtalte Nedsættelse i Arbejdstiden, fordi de var overanstrengte, var der i hvert Tilfælde ingen Grund til, at de skulde have den, blot for at de kunde gaa ud og tjene sig nogle flere Penge; deres Løn var i Virkeligheden meget god. Han skulde derhos anbefale, at man — som af Udvalget foreslaaet — søgte opnaaet, at det blev Byraadet, der skulde antage Timelærerpersonalet.

De Indvendinger, der var fremsat mod Udvalgets Flertals Forslag, havde i Virkeligheden ikke noget paa sig. Det var kun det sædvanlige, der skete, at Overklassens Repræsentanter ønskede paa enhver Maade at holde Underklassens Børn saa langt nede som muligt og vanskeliggøre dem at komme frem under Kampen for Tilværelsen.

Nørgaard var temmelig sikker paa, at Hr. Simonsen ikke ganske mente sine Slutningsbemærkninger. — Han skulde iøvrigt blot konstatere, at Hr. Moustén, der jo var Medlem af Skoleudvalget, selv havde erklæret, at der ikke siden den indsendte Skoleplans Vedtagelse var sket Forandringer paa Skolevæsnets Omraade. Da Udvalgets Formand, Hr. Jakob Jensen, i Mødet den 5te April havde udtalt, at han i det væsentlige kunde slutte sig til den da foreliggende Plan,

kunde han ikke se, at der nu var nogensomhelst Grund for Raadet til at fravige den.

Jakob Jensen skønnede ikke rettere end, at det i Udvalgets Flertals Indstilling var tilstrækkeligt godtgjort, at man ikke kunde fortsætte Undervisningen efter den indsendte Plan. Naar Formanden stadig ikke vilde anerkende de af Udvalget fremførte Grunde, var det selvfølgelig umuligt for Udvalget at skaffe de forlangte Beviser i den ommeldte Henseende. Naar det saa tidt var blevet sagt, at Højre altid gerne havde villet være med til at gøre noget for Skolevæsnet, skulde han dog gøre opmærksom paa, at medens dette Parti i mange Aar havde haft Magten i Aarhus Kommunalbestyrelse, stod Skolevæsnet her dog langt tilbage for mange andre Byers, — først i de sidste 4 Aar var Forbedringerne paa dette Omraade begyndt --, dette talte dog ikke for, at Højre havde næret nogen særlig Kærlighed til Skolevæsnet.

Filtenborg vilde stemme for, at man holdt sig til det en Gang vedtagne Forslag. Hvis man fulgte Udvalgets Flertal og afskaffede Borgerskolen, vilde han betragte dette som et Tilbageskridt paa Skolevæsnets Omraade. Naar man ikke kunde anvise noget andet i Stedet, burde man ikke ødelægge en Skole, der havde vist sig at kunne yde en god og fyldig Undervisning.

Simonsen maatte erkende, at naar Udvalgets Flertals Forslag kunde betegnes som en Forringelse af Skolevæsnet, kunde man næppe drive det videre i Retning af at stille Forholdene paa Hovedet. Overfor Hr. Nørgaard maatte han sige, at han ikke forstod, at denne kunde tillade sig at betvivle, at Taleren mente, hvad han sagde.

Nørgaard kunde formentlig med samme Ret udtale sig om, hvad Hr. Simonsen mente, som denne om, hvad andre ønskede.

Harald Jensen skulde indrømme, at man maaske med en vis Berettigelse kunde sige, at den i Foraaret foreliggende Skoleplan blev vedtaget enstemmig, men man maatte dog ikke se bort fra, at det i høj Grad var et Kompromisforslag, tilvejebragt ved at man fra alle Sider søgte at komme hverandre i Møde. Ogsaa det nu fremsatte Forslag havde Kompromisets Karakter, og det indeholdt Punkter, som hans Parti meget nødigt gik med til. Naar Udvalgets Flertal saaledes foreslog, at den kommunale Mellem-skole skulde være tilgængelig for alle Børn i Kommunen, og at Borgerskolen, der jo var en Skole for de Besiddende, ved hvilken der sattes et grønt Skel mellem Børnene, lempelig og gennem en Aarrække efterhaanden skulde bringes til Ophør, saa var det i Virkeligheden altsammen Tilbud fra det Parti, hvortil han hørte. I det lange Løb vilde hans Parti utvivlsomt hævde sin Stilling til Sagen og faa sin Opfattelse fuldt ud godkendt. Det kunde imidlertid være, at man paa det her omhandlede Omraade ikke senere vilde komme med saa gode Tilbud, som de nu gjorde. Det var højst rimeligt, at Loven om den udvidede kommunale Valgret vilde gaa igennem i indeværende Rigsdagssamling, og i saa Tilfælde vilde Højres Saga i Byraadet sikkert være ude. Heldigst vilde det utvivlsomt være ikke blot for denne Sag, men for Byens fredelige Udvikling i det hele, om man her i Raadet kunde komme hinanden noget i Møde. Dette vilde han blot bede Medlemmerne om at erindre, inden man skred til Afgørelse af den foreliggende Sag.

Nørgaard betonedede, at det ikke var første Gang, at Hr. Harald Jensen, naar han ikke kunde faa det akkurat som han vilde, gav sig til at true. Det forekom ham imidlertid, at Trusler saa meget mindre var paa sin Plads her, som man bare ønskede at holde paa et Forslag, der tidligere var vedtaget af Raadet. En saadan Fremgangsmaade var ikke egnet til at fremme et godt Samarbejde.

Harald Jensen havde ikke tænkt sig, at hans Udtalelse skulde opfattes som en Trussel; han havde kun villet pege paa den Udvikling, Forholdene sansynligvis vilde faa. Iøvrigt skulde han gøre opmærksom paa, at det omtalte Forslag langt fra betegnede, hvad han og hans Parti vilde have, nej de vilde, hvis deres Ønsker skulde fuldt tilfredsstilles, have meget mere.

Et Forslag fra Formanden om at indhente Skolekommissionens Erklæring forkastedes. Skoleudvalgets Flertals Forslag forkastedes med 10 mod 10 Stemmer. Skoleudvalgets Formand forbeholdt sig, at Udkastet vedlægges den eventuelle Indstilling. Det den 5. April her i Raadet vedtagne Forslag til Skoleplan vil være at tilbagesende, idet Byraadet med Hensyn til § 3 i Forslaget bemærker, at det forholder sig rigtigt som af en Del af Skolekommissionen i Erklæring af 14. September d. A. udtalt, at de fra Byskolerne og de fra Borgerskolen udgaaede Børn i de oprettede Mellemklasser ere sammenblandede. Til § 15 føjes »Af fremtidig ansatte Overlærere vil man forlange, at de ikke paatage sig privat Skolearbejde indenfor den normerede Skoletid«. Med Hensyn til § 22 indsendes en af Skoleudvalget fremlagt Skrivelse af 11. ds., og det deri indeholdte Ændringsforslag indstilles til Ministeriets Approbation. Mindretallet, 8 Stemmer, foreslaar at tiltræde Ministeriets Affattelse af

denne §. Der gives en nærmere Motivering af, hvorfor Skolelægeinstitutionen er bortfalden. Iøvrigt tiltrædes Skolekommissionens i Skrivelse af 9. September d. A. foreslaaede Ændringer.

